

[Bording.]

hvis man kan opnaa, at Landarbejderne paa Trods af den økonomiske Fremgang i Landbruget stadig paa Grund af den store Arbejdsløshed vil stødes længere og længere ned i Fattigdom, saa er vi naaet dertil — det føler jeg mig overbevist om —, at langt, langt den overvejende Del af Landboerne melder Pas; og det er kun herinde i Rigsdagen, det er kun paa Landboernes Kredsdelegeretmøder, der kan findes Tilslutning til et saadant Lovforslag. Jeg ved vel, at man siger, at Landbruget og navnlig visse Landbrugspolitikere siger, at Landbruget kan ikke betale mere, end Produktionen kan bære; det vil f. Eks. sige, at naar man har fremkaldt Højkonjunktur ved Kronens delvise Ødelæggelse og saa bagefter genrejser Kronen og derved formindsker Landbrugets Indtægter med ca. $\frac{1}{3}$, saa skal det være Landarbejderne, der skal betale denne Nedgang. De faar ikke Del i Opgangen; men saa snart der melder sig en Nedgang for Landbruget, siger man: Nu kan vi ikke betale mere; Landarbejderne kan ikke faa mere; for Erhvervet kan ikke betale mere. Skønt Landbrugets Produktion har været saa rentabel, saa glimrende, skønt Landbrugspriserne og andre Indtægter for Landbruget er steget til det fænomenale, saa kan de heraf følgende Renteudgifter ikke nedbringes; de skal ikke nedbringes; men det er Landarbejderne, der maa betale, og som maa bære alle Ulykker, der indtræffer for Landbruget, fordi de er de økonomisk og fagligt svageste. Derfor har de saa ringe en Modstandskraft; og derfor er det ogsaa saadan, at med Landbrugets Nedgang under Kronens Genrejning er Landarbejdernes Indtægter og Lønninger faldet ikke alene med Pristallet, ikke alene med Kronestigningen, men de er endogsaa faldet mere. Det er jo saadan, at saa snart der indtræffer en Ulykke for Landbruget, Mund- og Klovesyge, en daarlig Høst, faldende Priser paa Verdensmarkedet, benytter man Lejligheden; man siger: Landbruget har ikke Raad til at betale mere; I maa nedad med Lønningerne. Hvis man vil sammenholde Landarbejdernes Indtægter med de Indtægter, som blev omtalt forleden her i denne Sal, og som oppebæres af andre Individuer, saa vil man se, at Landarbejdernes Indtægter ligger nede paa et Minimum, som det er en Skandale at opretholde. Det er ganske urimeligt, at Landarbejderne saa ikke til Gengæld, saa snart der er en økonomisk Opgang for Landbruget, ogsaa faar Del i Opgangen. Men saa vil man det modsatte; saa vil man ødelægge dem og deres Organi-

sationer; de skal endogsaa tvinges yderligere ned i Fattigdom.

Jeg har ladet foretage nogle enkelte Undersøgelser af de Vilkaar og Forhold, Landarbejderne arbejder under for Øjeblikket; og jeg vil først slaa fast, at i Vinter, nu, da alle, selv Overpessimisten, det ærede Medlem Hr. Pinstrup, har sagt, at Landbrugets Økonomi er i Opgang, i Fremgang — ganske vist formodentlig nærmest for at forgyldte det nuværende politiske Styre —, men altsaa i en Tid, hvor Skatterne falder, hvor der er stigende Priser paa Smør og Flæsk, hvor vi har oplevet en Rekordhøst, hvor Mund- og Klovesygens Virkninger næsten er overstaaet, i en saadan Tid har man paa en Herregaard i Vejle Amt — hvor ganske vist Gælden er steget fra saadant noget som 300 000 Kr. før Krigen til 1 Mill. Kr., saaledes at Rentebyrden altsaa er steget fra 15 000 til ca. 50 000 Kr. — der har man i Sommer flottet sig med at give Arbejderne en Lønning paa 3 Kr. om Dagen plus Kosten; og i Vinter er man gaaet ned til halvanden Krone om Dagen plus Kosten. Prøv at regne ud, hvad det vil blive i Aarsløn for en saadan Landarbejderfamilie; den vil komme op paa det svimlende Beløb af 600—700 Kr. aarlig plus Kosten — kun til Manden selv; Kone og Børn skal have Kosten ud af de 600—700 Kr. foruden deres andre Udgifter. Man vil forstaa, at det er fuldkommen urimeligt, gennem et Tryk paa vedkommende Mands Organisation, endnu yderligere at forringe hans Løn. Og jeg skal nævne, at ved Randers er der en Godsejer, hvis økonomiske Forhold er saa daarlige, at han ikke kan give sine Arbejdere mere end 1 Kr. om Dagen plus Kosten; men samtidig tillader hans Økonomi ham dog at foretage en Rejse til Syden; og det er formodentlig, for at han kan faa Penge til det, at hans Arbejdere maa gaa for 1 Kr. om Dagen plus Kosten. Og nede i Sønderjylland har jeg set Eksempler paa, at man ikke undser sig for at byde Tjenestekarle i 20 Aars Alderen 20 Kr. om Maanedes løn nu i Vinter. Det er den samme Løn, som jeg fik, da jeg tjente for 30 Aar siden i Landbruget. Og netop denne Klasse er det, som bliver ramt af dette Lovforslag, som man nu om kort Tid vil vedtage.

Naar man nu færdes ude omkring i Kommunerne og taler med Landarbejderne og med Sogneraadene, faar man at høre, hvorledes de anstrender sig for at skaffe dem en Smule Arbejde, som slet ingenting kan faa, skønt de gaar ned i en Løn som